

Kunnskapsdepartement,
Universitets- og høyskoleavdelingen
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
	2008/7421-SVE/KEL	04.05.2010

Høringsuttalelse fra Universitetet i Bergen - Utkast til endring av For 2006-02-09 nr 129 Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger

Vi viser til Kunnskapsdepartementets høringsbrev datert 10.03.10 om forslag til endring av For 2006-02-09 nr 129 Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger.

Forslaget har bakgrunn i at Universitets- og høyskolerådet (UHR) i brev 22. juni 2009 ba departementet om å " (...) i samråd med institusjonene vurdere om institusjonene selv bør få ansvar for kompetansevurdering ved søknad fra egne ansatte om personlig opprykk til professor etter kompetanse, tilsvarende det ansvar institusjonene har ved opprykk til førstelektor, førsteamanuensis og dosent".

I høringsbrevet er det ikke gjort nærmere rede for departementets utkast til forslag, men begrunnelser fra UHR for endringsforslaget fremgår av det vedlagte brevet av 22.06.09, samt av brev fra Det nasjonale fakultetsmøtet for samfunnsvitenskapelige fag av 25.02.09.

Universitetet har bedt om kommentarer til høringsmateriellet fra fakultetene, Bergen museum, tjenestemannsorganisasjonene og Studentparlamentet.

Fire av universitetets seks fakulteter; Det juridiske, Det matematisk-naturvitenskapelige, Det samfunnsvitenskapelige og Det medisinsk- odontologiske fakultet og *Akademikerne* støtter forslaget om å overføre opprykkskompetanse til institusjonene. Det forutsettes imidlertid at en slik overføring ikke må medføre endringer i kravene til komitésammensetting, kompetanse og habilitet opprettholdes. Akademikerne peker likevel på utfordringer ved at det allerede i dag er variasjon mellom institusjonene for professorkompetanse i Norge og utlandet, og at variasjonen vil kunne forsterke seg om institusjonene får ansvar for kompetansevurdering ved opprykksøknader fra egne ansatte. Det medisinsk-odontologiske fakultet mener kompetansevurderinger særlig er en utfordring i tverr- og flerfaglige sammenhenger, hvor vurderingen må forholde seg til ulike nasjonale reglement ved bedømming (fastlagt av fakultetsmøtene for medisin, odontologi og realfag). Dette kan gjøre likebehandling av sakene vanskelig og skape mistillit til prosessen.

I uttalelsen fra Det medisinsk- odontologiske fakultet er det derfor foreslått at det må utarbeides felles nasjonale retningslinjer for bedømming/for hele prosedyren **før** overføring til institusjonell behandling. Dette bør gjøres for å unngå ulik praksis fakultetene og universitetene imellom, og for å hindre at det ved en institusjon stilles lavere eller høyere

krav enn ved en annen, for like saker innenfor samme Dette fakultetet har også oversendt kommentar fra et av instituttene, Institutt for biomedisin. Dette instituttet fremholder at det ved endring til kompetansevurderinger ved institusjonene, må legges opp til å anerkjenne at en institusjon må kunne underkjenne en annen institusjons kompetansevurdering. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har merket seg at følgende setning er strøket i § 2-1 (4): "Det er ikke anledning til å sende inn etter anmelde arbeider etter søknadsfristens utløp". Setningen ønskes videreført, men med en liten omformulering: "Det er ikke anledning ti å sende inn eller anmelde arbeider etter at søknaden er mottatt."

Som fordeler ved forslaget er det påpekt at en ny ordning kan gi raskere saksbehandling og at betenkelighetene ved vurdering av kompetanse ved egen institusjon, ikke er større enn ved ordinær tilsetning. Akademikerne og Det medisinsk- odontologiske fakultet har uttrykt ønske om at ordningen også må gjøres gjeldende for bistillinger.

Det humanistiske fakultet og *Forskerforbundet* har uttalt skepsis til forslaget og kan ikke støtte de foreslåtte forskriftsendringene. Det humanistiske fakultet har påpekt at endringene vil forenkle saksbehandlingen og være ressursbesparende for UHR, men fakultetet stiller seg tvilende til at en ny ordning vil gi forenkling og ressursbesparelse ved institusjonene. I dagens ordning er det én søknadsfrist i året, og søknadene fordeles til institusjonene etter fagområder. Enkeltinstitusjoner har bare ansvar for komiteer innenfor fagområder de tildeles i den aktuelle søknadsrunden. Dersom endringsforslaget vedtas, vil det måtte oppnevnes komiteer ved hver institusjon innenfor alle de fagområdene der det er søknader fra egne ansatte. Dette vil bli mer kostbart for den enkelte institusjon. Fordi det lett vil bli flere parallelle komiteer innenfor samme fagområde på landsbasis, kan det også bli vanskeligere å finne medlemmer til komiteene.

Det humanistiske fakultet mener ordningen med nasjonale komiteer fungerer som nasjonal kalibrering av den kompetansen som gir opprykk til professor innenfor hvert fagområde.

Forskerforbundet er i utgangspunktet skeptisk til tiltak som kan svekke professortittelens faglige legitimitet. Terskelen for å oppnå professorkompetanse må være høy, og regelverket må ikke åpne for ulik praktisering ved de ulike institusjoner innenfor UH- institusjonene.

Universitetets merknader til UHRs begrunnelse for forslaget

1. Vanskelighetene med å vurdere nasjonal standard for professorkompetanse

UHR har påpekt at mange av de nye fagområdene er snevre spesialområder som er unike for den enkelte institusjon, og at det derfor er vanskelig å vurdere noen nasjonal standard for professorkompetanse. Dette kan representere en utfordring, men vi kan vanskelig se at en overføring til behandling ved hver enkelt institusjon kan gjøre det enklere å oppnå noen nasjonal standard for hvert enkelt snevre fagområde. Ved vurdering av kompetanse innenfor snevre fagområder, synes det heller viktig å vektlegge internasjonale standarder innenfor det aktuelle fagområdet. Innenfor spesialiserte områder er det viktig å vektlegge mer generelle vitenskapelige kvalifikasjoner som ligger i en professorbedømmelse. Etter reglementet for opprykk kan det oppnevnes spesialsakkyndige for snevre fagområder. Etter vår vurdering virker en nasjonal ordning, slik den fungerer i dag, til å etablere og kalibrere den nasjonale standard innenfor fagområdene.

2. Fare for kvalitetssenking og inhabilitet

I UHRs begrunnelse for forslaget legges det vekt på at institusjonene selv gjennomfører vurdering ved vanlige ansettelser og at det derfor er vanskelig å se at institusjonene selv skal være mindre kvalifiserte til å gjøre tilsvarende vurderinger av opprykkssøknader.

UiB vil påpeke at det er betydelige forskjeller i behandlingen av ordinære *tilsettingssaker* og opprykksordningen. Utgangspunktet for tilsettingsprosesser er institusjonens behov og en avklaring av kvalifikasjonskrav som skal ligge til stillingen. Saksbehandlingen gjennom hele prosessen er strukturert etter krav satt i betenkning/utlysning. Etter uhl § 6-3 skal innstilling skje ut fra den sakkyndige bedømmelsen, men det er i tillegg lagt inn mulighet for å vurdere søkeres egnethet til stillingen. Tilsettingsmyndigheten beslutter ut fra krav til stillingen ved utlysning, de sakkyndiges faglige bedømmelse og innstillingsmyndighetens vurdering av søkeres egnethet, og tilsettingsmyndigheten skal foreta en selvstendig vurdering av tilsetting av den best kvalifiserte.

Etter *opprykkordningen* er det den enkelte søkers faglige kvalifikasjoner som danner grunnlag for opprykk. Opprykksordningen har bare ett element - den sakkyndige vurderingen. Ved opprykksordningen mangler avklaringen som skjer i saksbehandlingen ved utlysning og innstillingsmyndighetens egnethetsvurdering. Tilsettingsmyndigheten i søkerens institusjon har en formell og begrenset funksjon i opprykksaker, mens det har en reell kvalitetskontroll i ansettelsessaker.

Vi ønsker også å kommentere påpekningen fra UHR av at det er gitt uttrykk for at behandling av opprykksøknader ved egen institusjon medfører fare for kvalitetssenkning og inhabilitet. Etter vår oppfatning vil de foreslåtte endringene i opprykksordningen kunne medføre lokale tilpasninger til kompetansekravene og dermed økt antall professoropprykk ut fra svært differensierte kompetansekriterier. Økt differensiering av kompetansekravene, vil kunne gi nivåsenkning i kompetansekrav snarere enn nivåheving. På den annen side er det ingen grunn til å tro at bedømmelseskomiteenes habilitet vil være forskjellig ved den foreslåtte ordningen, ettersom forslaget ikke innebærer endringer i komitésammensetningen.

3. Forsinkelser i opprykksordningen

UHR peker på at dagens rutiner for professoropprykkordningen forsinkes på prosessen. Vi vil vise til merknadene ovenfor om forholdet mellom forenkling og ressursbesparelse ved UHR og institusjonene. Vi mener at det må settes i verk tiltak for å redusere de sakkyndige komiteenes saksbehandlingstid, men tror ikke en ordning med de foreslåtte endringene er avgjørende for å få til slike forbedringer.

4. Problemer med å finne sakkyndige

Vi kjenner til at det er svært vanskelig å finne kompetente personer som er villige å påta seg bedømmingsarbeid innenfor enkelte områder. Vi tviler på at dette vil bedres ved overføring til institusjonene. Kontinuerlige bedømmelsesprosesser ved institusjonene vil trolig innebære at det til en hver tid er flere sakkyndige som er involvert i bedømmelsesoppdrag. Det er heller ikke grunn til å tro at det vil være større villighet til å delta i bedømmelseskomiteer fordi opprykksordningen håndteres ved den enkelte institusjon. Vi mener flere parallelle komiteer innenfor samme fagområde vil føre til at det blir vanskeligere å finne medlemmer til komiteene. Det er viktig å vurdere tiltak som kan øke interessen for deltakelse i komiteene.

5. Forholdet til Sivilombudsmannens klagebehandling i avslagssaker

UHR henviser til at "en del søkere opplever at de ikke får en "rettferdig" vurdering, og konsekvensen er at avslagssaker havner hos sivilombudsmannen". Vi vil påpeke at Sivilombudsmannen ikke vil foreta noen overprøving av rent faglige vurderinger som er gjort av opprykkskomiteene, men vil stort sett kontrollere om det har vært en forsvarlig saksbehandling, blant annet knyttet til habilitetsspørsmål. Ettersom det ellers er begrensede overprøvingmuligheter i opprykksaker, vil vi understreke at sivilombudsmannen representerer en viktig rettssikkerhetsgaranti i disse sakene.

Oppsummering

Forslaget innebærer at hver enkelt institusjon for ansvar for å oppnevne sakkyndigkomiteer for søkere ved egen institusjon. Videre innebærer ordningen at den årlige søknadsfristen 15. september utgår, slik at søknader kan mottas gjennom hele året.

Ved UiB vurderes forslaget noe ulikt.

Alle mener det er viktig at kompetansekravene og kompetansenivået opprettholdes, og at det er meget viktig at det ikke utvikles forskjeller i kompetansenivå for opprykk til professor. Fire av seks fakulteter og Akademikerne vil likevel anbefale at forslaget støttes, mens ett fakultet og Forskerforbundet advarer mot endringen.

Alle er opptatt av at opprykksordningen håndteres med effektivitet og sikkerhet. På den ene siden kan det oppnås besparelse i tidsbruk ved at koordineringsoppgavene UHR og de nasjonale fakultetsmøtenes har ivarettatt, bortfaller. På den annen side kreves det en bredere konsekvensanalyse før det kan konkluderes om en ny ordning blir mer effektiv samtidig, som kvaliteten i bedømmelsene opprettholdes.

Samlet vil universitetet sterkt understreke betydningen av å ha klare kriterier for sammensetning av vurderingskomiteer og uttrykte kompetansekrav. Vi er enige i at saksbehandlingstiden for opprykkssaker (og for tilsettingssaker) er lang, men er ikke sikre på at denne tiden vesentlig vil reduseres som følge av delegasjon.

Sigmund Grønmo
rektor

Kari Tove Elvbakken
universitetsdirektør